

COM ES FORMEN ELS REVOLUCIONARIS

Lev Trotski

11 de juliol de 1929

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Como se forman los revolucionarios”, en, *Escritos tomo I 1929-30, volumen I*, Editorial Pluma, Bogotá, 1977, pp. 261-267.

Estimat camarada Paz:

A la carta conjunta (que no vaig a caracteritzar com correspon en la meua resposta perquè tinc la seguretat que en el futur col·laboraré amb la majoria dels sotassignats, que la recolzaren per error) vostè li agrega una carta privada que em brinda l'oportunitat de respondre-li amb completa franquesa, llibertat i, inclusivament, amb completa brutalitat.

Vostè m'anomena “patró” i per qualificar-me així, s'apropia el dret d'instruir-me i guiar-me. M'assenyala en tot moment de quina manera ha de comportar-se un “patró”, com ha d'organitzar el seu temps, quines tasques ha d'abandonar per a dedicar-se a les que vostè li assigna. Permeta'm preguntar-li si el seu temps i les seues forces estan organitzades d'acord amb aquesta gran tasca revolucionària de la qual vostè desitja ser l'eix. Perquè la seua carta tracta únicament aqueixa qüestió: Qui serà l'eix? I la seua ruptura amb el setmanari, l'hostilitat que li demostra, les seues acusacions contra Gourget i ara contra Rosmer giren entorn d'aquest mateix “eix”.

No sé si sóc el “patró”, sobretot un patró segons les seues normes. Crec que no. Però l'únic mòbil que em guia en les meues relacions amb els meus amics, com amb els meus enemics, és la causa revolucionaria. Els prejudicis personals em són absolutament aliens. Com he dit moltes vegades, volia que *Contre le Courant* fos un setmanari. A Constantinoble la seua única objecció fou l'aspecte econòmic del projecte. Em digué, confirmant allò que jo ja sabia, que les despeses de *Contre le Courant* es cobreixen amb diners enviats per l'Oposició russa, i que, esgotats aqueixos fons, era difícil prosseguir amb la publicació setmanal del periòdic. Aquest argument em semblà estrany. No podia entendre'l. Em vaig dir: “Es tracta d'una observació feta al passar. No he d'exagerar la seua importància.” És cert que haguí d'acceptar la seua proposta

d'editar un periòdic bimensual, però per a mi (i per a vostè) es tractava d'una mesura provisional, la vigència de la qual seria de dos o tres mesos com a màxim. En realitat, es resolgué publicar un setmanari amb la perspectiva de convertir-lo en diari, i així consta en el seu quadern de notes. Però vostè ni tan sols s'apropà a un diari, ni a un setmanari, ni tampoc a un periòdic bimensual. *Contre le Courant* és, ara més que mai, una col·lecció de documents russos. Llegint aquest diari no s'aprèn res sobre el moviment francès. Havíem elaborat d'altres projectes per al treball de masses. No es feu res. No veig en *Contre le Courant* el menor indici que s'haja realitzat res en aquest sentit. I després d'esperar pacientment quatre mesos, de repetir amb insistència que hem de sortir del tancament, rebent per única resposta els seus contes sobre Treint i Souvarine, m'envia una citació del seu quadern d'apunts per tal de justificar la seua argumentació. Però aqueixa és l'actitud d'un escrivà, no d'un revolucionari. I ací arribem al problema decisiu. Per a publicar els nostres documents a Rússia, els nostres amics donaren tot el que posseeixen i sacrificaren tot el que la gent addicta a la causa pogué sacrificar. A París no calia arribar a aqueix extrem. Per tal d'editar el setmanari bastaven sacrificis totalment secundaris i insignificants: temps i diners. Si hom dóna el primer pas i posa l'exemple, després li pot exigir als altres, gana el dret d'exigir sacrificis en nom de la causa comuna. Però el seu primer pas fou aduir la carència d'una base financera i després, per a "aprofundir" la teoria de l'abstenció, hi agregà la carència d'una base teòrica. Tot el que s'ha dit i fet fins al moment és vacu i inoperant. Per a fer alguna cosa "sòlida" hem d'esperar la publicació del seu fullet. En fi, la seua pretensió és indignant, i vostè mateix no hauria plantejat aquest argument inaudit si no es trobés en una situació precària que l'obligués a cercar a tota costa alguna cosa que s'assemble a un argument.

Per a vostè, cap expressió és prou fort per tal de desacreditar els cinc camarades que "s'inspiraren en Constantinoble". Aquest sarcasme està fora de lloc, i és de mal gust. Aquests camarades, malgrat que han de guanyar-se la vida, vingueren a Constantinoble a ajudar-me per la seua pròpia iniciativa, davall la seua pròpia responsabilitat i en un moment molt difícil. La seua ajuda em resultà incalculable. Tot això està bé. Però la història té un altre aspecte. Després de observar-los molt de prop, em diguí que els camarades que són capaços d'assumir aqueixa iniciativa i aqueix sacrifici personal són revolucionaris, o poden esdevenir-ne; perquè *és així*, camarada Paz, *com es formen els revolucionaris*. Hi ha revolucionaris savis i d'altres ignorants, n'hi ha intel·ligents i n'hi ha mediocres. Però no és revolucionari aquell que no està disposat a destruir obstacles, aquell que manca d'abnegació i esperit de sacrifici. No m'equivoquí. Aquests camarades joves es declararen completament disposats a lliurar el seu temps, les seues forces i mitjans per a tal de publicar un setmanari, i a mobilitzar-ne d'altres. Estan complint la seua promesa, i vostè els saboteja en compte d'ajudar-los. I sempre a causa del problema de l'"eix".

¿Quina concepció té vostè de la importància d'un setmanari destinat a convertir-se en diari, en un moviment que ha de tenir ramificacions per tot arreu? ¿Creu que hom pot realitzar aquesta tasca dedicant-li els pocs moments que el seu molt aqueferat exercici de l'advocacia li deixa lliures? Es creu vostè capaç de dirigir el moviment, o ni tan sols un setmanari associat al moviment, com si fos una tasca secundària? Jo tinc una altra concepció de l'eix revolucionari. Crec que la persona que dirigeix un periòdic obrer, sobretot en una època com la nostra, que ens imposa responsabilitats tan grans, només hauria d'ocupar-se d'aquesta tasca. Aquest problema em preocupa molt des que vingué a Constantinoble, on vostè mateix m'informà que és un advocat summament aqueferat. Però em diguí que, ja que vostè volia dirigir el setmanari, naturalment trauria les conclusions pertinents. I com no concebia la nostra relació com la d'un amo amb el seu esclau, no li assenyali com havia de repartir el seu temps entre la revolució i el tribunal. Supose que sap que quan Haase volgué convertir-se en un dels eixos del partit alemany, hagué d'abandonar l'exercici de l'advocacia en Koenigsberg. En el congrés de Jena, tots (inclús Bebel) l'elogiaren per sacrificar la seua renda anual de trenta mil marcs. Als russos (jo hi estiguí present) aqueixos elogis ens resultaren força fastiguejants, pel seu caràcter completament petitburgès. Mencioní aquest incident en una de les meues intervencions per a caracteritzar la manca d'esperit revolucionari del partit alemany. I, tanmateix, Haase no estava preparat per a afrontar les situacions revolucionàries, el curs brutal dels esdeveniments.

No m'allargaré sobre la trajectòria del partit rus en l'època del treball il·legal. La persona que estava en el moviment posava a disposició d'aquest els seus mitjans materials, li pertanyia en cos i ànima, s'identificava obertament amb la causa que servia. Aqueix procés educatiu fou el que ens permeté de formar els combatents que després foren els "eixos" de la revolució proletària.

Camarada Paz, li parle amb franquesa i àdhuc amb brutalitat per tal de salvar el que pugua ser salvat. La situació és massa seriosa i hom no pot anar amb melindros. No sóc un fanàtic ni un sectari. Sóc perfectament capaç de comprendre una persona que simpatitza amb la causa comunista sense abandonar el seu medi. Aqueix tipus d'ajuda ens pot resultar molt valuosa, però és l'ajuda d'un simpatitzant. Em referí a aquesta qüestió en una lletra als meus amics nord-americans. Eastman m'havia escrit, sense melindros, que aqueixa era la seua situació personal. S'anomena ell mateix com "company de ruta", afirma que no aspira a ocupar cap càrrec de direcció en el moviment de l'Oposició i s'acontenta amb ajudar-la. Fa traduccions, atorga els seus drets d'autor a *The Militant*, etcètera; per què? Perquè no es pot brindar completament al moviment. I actua correctament.

Vostè ha de comprendre que la persona que és l'“eix”, és a dir, el dirigent o un dels dirigents del moviment revolucionari, s'adjudica el dret de cridar els obrers a fer els majors sacrificis, inclús el de les seues vides. Aquest dret entranya les responsabilitats concomitants. En cas contrari, tot obrer intel·ligent inevitablement es preguntarà: “Si tal, que m'exigeix els majors sacrificis, utilitza les quatre quintes o les dues terceres parts del seu temps, no en assegurar la meua victòria sinó en assegurar la seua existència burgesa, demostra que no té confiança en la imminència de la revolució pròxima.” Aqueix obrer tindria raó.

Oblide's del programa, per favor! No es tracta del programa. Es tracta de l'activitat revolucionària en general. Marx digué una vegada que un sol pas endavant del moviment val més que deu programes. I això que Marx era un expert en l'elaboració de programes, i inclusivament de manifestos, tan expert, almenys, com vostè i jo!

En conclusió. Les seues lletres i, sobretot, la seua actitud política em demostren que per a vostè el comunisme és una idea sincera més que la convicció que guia la seua vida. I, tanmateix, aquesta concepció és molt abstracta. Ara, justament quan és necessari (i ho és des de fa temps) realitzar una activitat que ocupa absolutament tot el seu temps, vostè instintivament comença a oposar-se, perquè empra un criteri doble de conducta. Quan se l'invita a participar, respon “no hi ha recursos, les forces són insuficients”. I quan d'altres comencen a cercar els recursos i les forces, diu “si no sóc l'eix m'opose”. És inaudit! Si no té confiança en el setmanari, quede's quiet i no sabotege! Vostè no té experiència en aquestes qüestions, i camina cegament cap a una nova catàstrofe! Demà invocarà diferències teòriques, filosòfiques, polítiques i filològiques per tal de justificar la seua posició. No resulta difícil endevinar on el conduirà això! Si no vol sortir a la palestra, quede's quiet, mantinga una amistosa neutralitat i no done el trist espectacle d'una oposició sense principis, basada exclusivament en raons d'índole personal.

Amb el major desig de salvar la nostra amistat política,

L. Trotski